

การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการปรึกษากลุ่ม แบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค*

The Development on Future Orientation of Grade 9th Students Through Assimilative Integrative Group Counseling

สิวินีย์ ทองนุช**

ระพีพันธ์ ฉายวิมล***

สุรินทร์ สุทธิธาทิพย์ ****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคต 2) สร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคสำหรับพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต และ 3) ศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกมีจำนวน 960 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) เพื่อใช้ในการศึกษาองค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคต กลุ่มที่ 2 เป็นนักเรียนโรงเรียนแสนสุข จังหวัดชลบุรี ที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 24 คน สุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทำการสุ่มเข้ากลุ่ม (Random assignment) แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน เพื่อใช้ในการศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมใช้วิธีปิดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และ 2) โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคสำหรับพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต แผนการทดลองเป็นแบบสุ่ม 2 กลุ่ม ทดสอบระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล(The randomized pretest-posttest control group design) และมีแผนการดำเนินการปรึกษากลุ่มในการทดลอง 18 ครั้ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(CFA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางวัดซ้ำ (two-way repeated measure ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ การรับรู้ความสามารถตนเอง เจตคติต่อการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การควบคุมตนเอง และการคาดการณ์อนาคต ซึ่งโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

*คุณภิญโญปรัชญาคุณภิญโญจิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

****อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. รูปแบบโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษา ขั้นดำเนินการให้การปรึกษา และขั้นยุติการให้การปรึกษา โดยเนื้อหาได้บูรณาการทฤษฎีการปรึกษากลุ่มพฤติกรรมมารู้คิด (CBT) และเทคนิคในทฤษฎีการปรึกษากลุ่มที่เกี่ยวข้องอีก 4 ทฤษฎี ได้แก่ เทคนิคในทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (REBT) เทคนิคในทฤษฎีเกสตัลท์ (GT) เทคนิคในทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (BT) และเทคนิคในทฤษฎีเผชิญความจริง (RT) เพื่อพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ผลของโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคมีลักษณะมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคมีลักษณะมุ่งอนาคตระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค/ ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Abstract

This study was a research and development that aimed to; 1) study the future orientation factor, 2) develop the assimilative integrative group counseling program for develop the future orientation technique, and 3) study the result of the assimilative integrative group counseling program and the development of future orientation technique. The samples were grade 9th students in the schools of the Secondary Educational Service Area Office, Ministry of Education in the eastern area of Thailand. These samples were divided into two groups. The first one was 960 grade 9th students those were selected by multistage random sampling to study the future orientation factor. The second group was 24 students at grade 9th of Saensook School, Chon Buri Provinces, those who earned the score lower than percentile 25th. The second group was randomly assigned into an experimental group and control group. Each group consisted of 12 students to study the result of the assimilative integrative group counseling program technique in an experimental group and normal method for the control group. The research instruments were 1) Future orientation measurement form, and 2) The assimilative integrative group counseling program and development of the future orientation technique. The experiment consisted of three stages, pretest, posttest and follow up. The counseling was used 18 times in an experiment group. Data were analyzed using exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, two-way repeated measures ANOVA and Bonferroni for post-hoc procedure.

The results were that ;

1. Confirmatory factor analysis of future orientation of grade 9th students found that the factor of the future orientation model includes 5 factors: Self- efficacy perception, Attitude toward learning, Achievement motive, Self- control, and Future expectation. This consistent with empirical data. The weight of the composition was high and was significant at the .05 level. It was possible to measure the future orientation factors of grade 9th students.

บทนำ

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด การรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารมีความสะดวก รวดเร็ว โดยการผ่านสื่อสังคม (Social media) ซึ่งทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการรู้และสนใจได้ด้วยตนเอง ผ่านระบบฐานข้อมูล (Search engine) สิ่งก็ตามมาจากการใช้งานสื่อโซเชียลก็คือผลกระทบที่มีต่อเด็กและเยาวชน ดังที่ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ได้ชี้ประเด็นว่า เมื่อกลุ่มเด็กและเยาวชนเห็นพฤติกรรมบางอย่างภายใต้เงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง ก็จะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ได้พบเห็นนั้น (Defeur, 2010) ในทำนองเดียวกันเมื่อเด็กและเยาวชนได้มีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อใหม่ ซึ่งได้แก่ ช่องทางการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมซึ่งได้แก่เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ แอปพลิเคชันกันมากขึ้น ก็ย่อมจะมีการเลียนแบบพฤติกรรม (Modeling) ที่มีลักษณะเหมือนจริงซึ่งอาจเป็นได้ทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและพฤติกรรมในเชิงลบ (Bandura, 1977) วัยรุ่นจึงถูกชักจูงไปสู่ความรุนแรงและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย ซึ่งกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและสตรี (กก.ดส.) กล่าวว่า พฤติกรรมเด็กไทยปัจจุบันมีแนวโน้มใช้ความรุนแรง ก้าวร้าวมากขึ้น พบการกระทำความผิดของกลุ่มเยาวชนอยู่ในช่วงอายุ 6- 14 ปี ซึ่งปัญหาความรุนแรงของวัยรุ่นนั้นมีอิทธิพลมาจากสื่อไม่ว่าจะเป็น ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ละคร ข่าวอาชญากรรมต่าง ๆ ตลอดจนเกมออนไลน์ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพฤติกรรมเลียนแบบ ยิ่งพบเห็นสื่อที่แสดงถึงความก้าวร้าวรุนแรง ใช้แต่อารมณ์และมุ่งเอาชนะเป็นหลัก สภาพเช่นนี้จะเป็นตัวหล่อหลอมพฤติกรรมให้จดจำและกระทำตาม จนในที่สุดอาจกลายเป็นพฤติกรรมประจำตัวของวัยรุ่นไป (พนม เกตุมาน, 2556) สำหรับนันทิยา จีระทรัพย์ (2554, Online) ได้ชี้ประเด็นถึงวัยรุ่นที่ขาดความรักความอบอุ่นและการอบรมจากครอบครัว ทำให้เกิดพฤติกรรมรับเอาค่านิยมที่ไม่เหมาะสมเข้ามา ไม่รู้ว่าถูกหรือผิด เกิดปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ซึ่ง พรพนพิมล วิปุลากร (2559) รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต ชี้ว่า วัยรุ่นมีโอกาสแสดงพฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยง ซึ่งมีผลมาจากสื่อสังคม (Social media) ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการที่เด็กอยู่กับครอบครัวน้อยลง ขาดการอบรมสั่งสอนหรือขาดการปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัว วัยรุ่นจึงได้หันไปรวมกลุ่มกันเองมากขึ้น รับรู้สิ่งแวดล้อมนอกครอบครัวเร็วมากขึ้น ส่งผลต่อการใช้ชีวิต วิถีคิด ภาวะทางอารมณ์ และการยับยั้งชั่งใจ บุนหา ชัยสุวรรณ และ พรพรรณ ประจักษ์เนตร (2558) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ (Line, Facebook) ของวัยรุ่น อายุ ระหว่าง 10-19 ปี พบว่า วัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เปิดรับสื่อใหม่ ประเภทไลน์ และเฟซบุ๊กผ่านสมาร์ทโฟน (Smartphone) มากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงการมีพฤติกรรมแนบนิ่ง (พฤติกรรมที่นั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์) พบว่านักเรียนใช้เวลาติดต่อกันโดยเฉลี่ยชั่วโมงครึ่ง และใช้ต่อเนื่องโดยไม่ทำอย่างอื่นนานสุดถึงสองชั่วโมง อธิบายได้ว่าหากบุคคลมีความคิดในทางบวก จะใช้เทคโนโลยีแห่งความทันสมัยนี้ในการค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเอง มีการตั้งเป้าหมาย และวางแผนอย่างมีระบบระเบียบเป็นลำดับขั้นตอน สามารถจัดระเบียบสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว รับรู้ความสามารถของตนเอง เกิดเจตคติต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถควบคุมตนเอง มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้และคาดการณ์อนาคตได้ ส่วนบุคคลที่มีความคิดทางลบ อันเป็นผลมาจากการรับรู้ การตีความในความคิด ความรู้สึก การสรุปที่ไม่ถูกต้องจากข้อมูลที่ได้มาผิด ๆ ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล (Irrational belief) เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นที่ผิดพลาด ส่งผลให้เกิดความคิดที่บิดเบือน (Distortion schemas) ทำให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เกิดความลังเล ไม่กล้าตัดสินใจ มีความวิตกกังวลสูง ย้ำคิดย้ำทำ ทำงานไม่สำเร็จ เป็นคนชอบผัดวันประกันพรุ่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการมุ่งอนาคตของบุคคลนั้น ๆ

ลักษณะมุ่งอนาคต (Future orientation) เป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต คาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น เห็นคุณค่าของสิ่งที่สำคัญมากในอนาคตมากกว่าสิ่งเล็กน้อยที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงแสดงออกในการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายในอนาคต

(Mischel, 1974) จรรยา สุวรรณทัต (2541) ลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัยพื้นฐานด้านการรู้คิดและสติปัญญาเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางารรู้คิดในขั้นนามธรรม ถ้าบุคคลมีความสามารถในการรู้คิดสูงย่อมง่ายต่อการพัฒนา ลักษณะ มุ่งอนาคตให้สูงขึ้นด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget, 1962) ว่าเด็กอายุ 12 ปีขึ้นไป สามารถเข้าใจปัญหาทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม พัฒนาการทางสติปัญญาหรือการรู้คิดในขั้นปฏิบัติการนั้น มีความสำคัญมากต่อลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคล เพื่อรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ของการเป็นผู้ใหญ่ การสร้างมโนภาพแห่งตน ช่วยให้เด็กได้ใช้ความสามารถใหม่ ๆ ในการมองโลกจากแง่คิดของคนอื่น ผูกการตั้งเป้าหมายระยะยาว เพื่อสร้างแรงจูงใจภายในที่มุ่งไปสู่เป้าหมายสำคัญ ลักษณะดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นลักษณะมุ่งอนาคต (Hall & Gardner, 1967 อ้างถึงใน จรรยา สุวรรณทัต, 2541, หน้า 94) และลักษณะมุ่งอนาคตควรเชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ บุคคลต้องมีความรู้เกี่ยวกับสื่อสารสนเทศ ต้องรู้เท่าทันสื่อ พัฒนาทักษะการคิด ความรอบรู้เรื่องราวของสังคม มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ มีความสามารถในการจัดการกับสภาพการดำเนินชีวิตที่สลับซับซ้อนได้ ด้วยการมีความคิดยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถควบคุมกำกับตัวเองได้ ยอมรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความเป็นผู้นำ และมีความรับผิดชอบในตนเอง สำหรับทักษะชีวิตของบุคคลที่ต้องมี ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดใหม่หรือการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ที่มีประโยชน์ มีความอยากรู้อยากเห็น ขอบคิดและจินตนาการ มีการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ มีความเข้าใจผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้ในตนเอง มีความยืดหยุ่นในชีวิต มีการพัฒนาการรู้คิด ด้านการคิดนอกกรอบ คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา สามารถคิดเชิงระบบ การสร้างสัมพันธภาพที่ดี และต้องมีลักษณะมุ่งอนาคตในตัวบุคคล (วิจารณ์ พานิช, 2556) ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นปัจจัยสาเหตุที่ทำนายพฤติกรรมคนดีและคนเก่งได้ในปริมาณสูง จากการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่า ตัวแปรและองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนรู้ การรับรู้ความสามารถตนเอง การคาดการณ์อนาคต และการควบคุมตนเอง (Sarah, 2011; Bandura, 1977; Mischel, 1974; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538; เนตรชนก พุ่มพวง, 2546; พรทิพย์ เจนจริยานนท์, 2542; กรภัทร วรเชษฐ, 2548; Sarah, 2011)

ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุของความคิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมโดยศึกษาและสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต เป็นการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค แบบมีทฤษฎีหลักหนึ่งทฤษฎี และเทคนิคหลายเทคนิคจากทฤษฎีต่าง ๆ ในกลุ่มเดียวกัน มาใช้ร่วมกัน (Assimilative integrative counseling) เทคนิคที่ถูกนำมาใช้นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อ มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความคิดที่บิดเบือน (Distortion schemas) อันเป็นผลมาจากความเชื่อที่ไม่สมเหตุผลของบุคคล (Irrational belief) การสรุปที่ไม่ถูกต้องจากการรับรู้ข้อมูลที่ได้มาอย่างผิด ๆ และความผิดพลาดในการแยกแยะระหว่างความจริงกับความเพ้อฝัน กลายเป็นความเชื่อหลัก (Core beliefs or Core schema) จึงส่งผลต่อการรับรู้ การตีความ ในความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น นำไปสู่การตั้งสมมติฐานที่ผิดพลาดและความเข้าใจผิด ๆ หรือที่เรียกว่าเป็น “การบิดเบือนทางความคิด” (Cognitive distortions) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรับความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ จากทั้งทฤษฎีการบำบัดความคิด (Cognitive therapy: CT) ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (Rational emotive behavior counseling theory: REBT) เทคนิคจากทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral counseling theory: BT) เทคนิคจากทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (Gestalt theory: GT) และเทคนิคจากทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบการเผชิญความจริง (Reality counseling theory: RT) มาใช้ร่วมกัน โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้รับการปรึกษาเกิดปฏิสัมพันธ์กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องราวภายในกลุ่ม มีการรับฟัง ช่วยกันแก้ไขปัญหา เกิดการปรับเปลี่ยนความคิดที่ไม่สมเหตุผล ความคิดที่บิดเบือน และพัฒนาความคิดไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดลักษณะมุ่งอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคต และพัฒนาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคสำหรับพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคต่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคต ระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม
3. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคต ระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม
4. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง
5. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรระยะที่ 1 คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ได้แก่ เขต 6 (ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ) เขต 7 (นครนายก ปราจีนบุรี) เขต 17 (จันทบุรี ตราด) และเขต 18 (ระยอง ชลบุรี) จำนวนนักเรียน 58,842 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนสังกัดใน สพม. เขต 17 และ เขต 18 คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 960 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling)

ประชากรระยะที่ 2 คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำนวน 312 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนเพศชาย และเพศหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแสนสุข จังหวัดชลบุรี จำนวน 24 คน เป็นชาย 12 คน หญิง 12 คน สุ่มเข้ากลุ่มด้วยวิธี Random assignment เป็นกลุ่มทดลอง 12 คน ชาย 6 คน หญิง 6 คน และสุ่มเข้ากลุ่มควบคุม 12 คน ชาย 6 คน หญิง 6 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1.1) แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.204-0.675 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.935 1.2) โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และพัฒนาแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยขั้นแรกเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนทั้ง 5 ด้าน พบว่า

1.1 การรับรู้ความสามารถตนเอง (Self- efficacy perception: SE) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เชื่อความสามารถตนเอง (SE1) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.507 - 0.659 2) ความสามารถฝึกได้ (SE2) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.587 - 0.768 และ 3) ความถนัดของตน (SE3) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.521 - 0.640 และทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 45.403

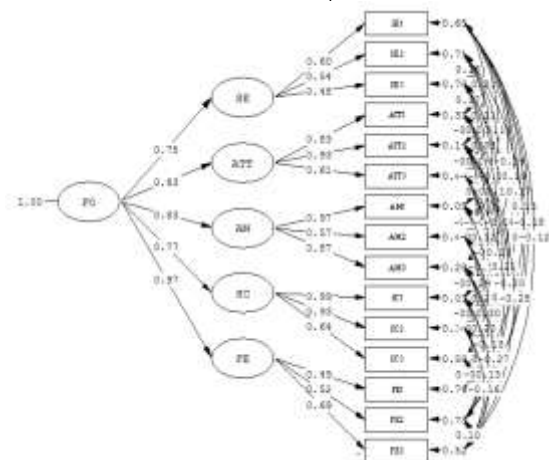
1.2 เจตคติต่อการเรียนรู้ (Attitude toward learning: ATT) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคิดต่อการเรียนรู้ (ATT1) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.621 - 0.727 2) ความรู้สึกต่อการเรียนรู้ (ATT2) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.640 - 0.767 และ 3) ความพร้อมที่จะเรียนรู้ (ATT3) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.771 - 0.864 และทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 55.455

1.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive: AM) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แรงบันดาลใจ (AM1) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.702 - 0.747 2) ความสำเร็จในการเรียน (AM2) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.718 - 0.816 และ 3) ความพยายามสู่ความสำเร็จ (AM3) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.662 - 0.848 และทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 58.646

1.4 การควบคุมตนเอง (Self- control: SC) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีเหตุผลในการควบคุมตนเอง (SC1) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.426 - 0.782 2) เรียนรู้ตัวเองแบบที่อดทนเรียน (SC2) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.629 - 0.789 และ 3) การพัฒนาการควบคุมตนเอง (SC3) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.608 - 0.788 และทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 53.917

1.5 การคาดการณ์อนาคต (Future expectation: FE) มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คิดถึงอนาคต (FE1) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.486 - 0.816 2) คาดหวังการเรียนเพื่ออนาคต (FE2) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.584 - 0.799 และ 3) วางแผนปฏิบัติสู่อนาคต (FE3) ตัวชี้วัดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.540 - 0.777 และทั้ง 3 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 57.188

ขั้นที่ 2 เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและคุณภาพของโมเดลการวัด

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดลักษณะมุ่งอนาคต (Second order)

(1) ผลการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดลักษณะมุ่งอนาคต โดยพิจารณาจาก 1) Absolute fit indices พบว่า ดัชนีส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ความสอดคล้องระดับดี ยกเว้น χ^2 -test ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และ 2) Increment fit indices พบว่า ดัชนีทุกตัวผ่านเกณฑ์ความสอดคล้องในระดับดี ในภาพรวมของการประเมินความสอดคล้องของโมเดลพบว่าดัชนีส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องแสดงว่าโมเดลการวัดลักษณะมุ่งอนาคตสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schermelell-Engel, Moosbrugger & Muller, 2003)

(2) ผลการพิจารณาคุณภาพของโมเดลการวัดลักษณะมุ่งอนาคต พบว่าค่าอำนาจพยากรณ์ประกอบลำดับที่ 1 ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ระดับดี และค่าอำนาจพยากรณ์ประกอบลำดับที่ 2 ทุกองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์ระดับดี เมื่อพิจารณาความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v) พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าอยู่ในช่วง 0.30 – 0.75 โดยองค์ประกอบด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ (ATT) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AM) และการควบคุมตนเอง (SC) ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี แต่องค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถตนเอง (SE) กับด้านการคาดการณ์อนาคต (FE) มีค่าในระดับต่ำ ควรที่จะปรับปรุงเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด ส่วนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (ρ_c) พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าอยู่ในช่วง 0.55– 0.90 โดยองค์ประกอบด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ (ATT) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (AM) และการควบคุมตนเอง (SC) ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี แต่องค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถตนเอง (SE) กับด้านการคาดการณ์อนาคต (FE) มีค่าในระดับต่ำควรที่จะปรับปรุงเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด (Hair, 2010 : 686-687)

2. การสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคสำหรับพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ผู้วิจัยนำแนวคิด หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับกาOrให้คำปรึกษามาสร้างและพัฒนาโปรแกรมการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดการปรึกษากลุ่มการปรึกษาแบบบูรณาการทฤษฎี และเทคนิค ซึ่งผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรับความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ จากทั้งทฤษฎีการบำบัดความคิด ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เทคนิคจากทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมนิยม เทคนิคจากทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ และเทคนิคจากทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบการเผชิญความจริงมาใช้ร่วมกัน โดยดำเนินการกระบวนการปรึกษากลุ่ม (Group counseling) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ผู้รับการปรึกษาเกิดปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่องราวภายในกลุ่ม มีการรับฟังและช่วยกันแก้ไขปัญหา เพื่อปรับเปลี่ยน และพัฒนาความคิดสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การจัดกระบวนการปรึกษากลุ่ม เป็นการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค แบบมีทฤษฎีหลักหนึ่งทฤษฎี และเทคนิคหลายเทคนิคจากทฤษฎี ต่าง ๆ ในกลุ่มเดียวกันมาใช้ร่วมกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมมารู้คิด (CBT) เป็นหลัก และใช้เทคนิคต่าง ๆ จาก 5 ทฤษฎี ร่วมในการปรึกษากลุ่ม เช่น เทคนิค “The ABC approach และ Modeling ” เทคนิค “The A-B-C-D-E-F therapeutic approach” จากทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (REBT), เทคนิค “1) จินตนาการ 2) การคิด-รู้สึก และ 3) ตระหนักรู้” จากทฤษฎีเกสตัลท์ (GT) เทคนิค “The WDEP system” ทฤษฎีเผชิญความจริง (RT) และเทคนิค “การชักซ้อมบทบาท และการเสริมแรง” จากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เป็นต้น

การสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้นจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ไขและพัฒนาด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม มุ่งเน้นในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความคิดที่บิดเบือน (Distortion schemas) อันเป็นผลมาจากความเชื่อที่ไม่สมเหตุผลของบุคคล (Irrational belief) ความคิดที่ไม่ถูกต้อง การสรุปที่ไม่ถูกต้องจากข้อมูลที่ได้มาอย่างผิด ๆ และความผิดพลาด

ในการแยกแยะระหว่างความจริงกับความเพ้อฝัน มากลายเป็นความเชื่อหลัก จึงส่งผลกระทบต่อการรับรู้ การตีความ ในความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น นำไปสู่การตั้งสมมติฐานที่ผิดพลาดและความเข้าใจผิด ๆ เกิดความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล หรือที่เรียกว่าเป็น “การบิดเบือนทางความคิด”

2.2 หลักการในการดำเนินการจัดการปรึกษากลุ่มด้วยโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีรูปแบบขั้นตอนการปรึกษากลุ่ม คือ

1) ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษาเป็นขั้นนำสำหรับการให้การปรึกษากลุ่ม โดยสร้างบรรยากาศที่ดีให้ผู้รับการปรึกษาไว้ใจ ผ่อนคลาย มีความรู้สึกปลอดภัย และสบายใจเมื่อเข้ากลุ่ม และนำเรื่องก่อนเข้าเนื้อหาสาระที่จะพัฒนาในแต่ละครั้งของการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตในขั้นดำเนินการ

2) ขั้นดำเนินการให้การปรึกษา ขั้นนี้เป็นขั้นที่มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจนในการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการให้การปรึกษากลุ่มให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการพัฒนาในแต่ละครั้ง และแต่ละองค์ประกอบของทักษะมุ่งอนาคตตามที่กำหนดไว้ในแต่ละโปรแกรม ซึ่งมีทฤษฎีและเทคนิคกำหนดไว้โดยเฉพาะ

3) ขั้นยุติการให้การปรึกษา เป็นขั้นการหยุดการให้การปรึกษากลุ่มแต่ละครั้ง ซึ่งผู้ให้การปรึกษาจะให้ผู้รับการปรึกษาช่วยกันสรุปสาระและประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษากลุ่มข้อสงสัยรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับในระหว่างสมาชิก และผู้ให้การปรึกษากลุ่ม

2.3 การบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคในการให้การปรึกษากลุ่ม เพื่อพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค แบบมีทฤษฎีหลักหนึ่งทฤษฎี และเทคนิคหลายเทคนิคจากทฤษฎีต่าง ๆ ในกลุ่มเดียวกัน มาใช้ร่วมกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมบำบัด (CBT) เป็นหลัก และใช้เทคนิคต่าง ๆ จาก 5 ทฤษฎี ร่วมในการปรึกษากลุ่ม เช่น เทคนิค “The ABC approach และ Modeling ” เทคนิค “The A-B-C-D-E-F therapeutic approach” จากทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (REBT), เทคนิค “1) จินตนาการ 2) การคิด-รู้สึก และ 3) ตระหนักรู้” จากทฤษฎีเกสตัลท์ (GT) เทคนิค “The WDEP system” ทฤษฎีเผชิญความจริง (RT) และเทคนิค “การชักซ้อมบทบาท และการเสริมแรง” จากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and development) ซึ่งมีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเป็นเหตุและผล ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคต สัมพันธ์กับขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) คือ การสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค เพื่อพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) คือ การทดลองใช้โปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต สัมพันธ์กับขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) คือ การประเมินผลการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคต่อลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งการบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค ได้แก่

1) การรับรู้ความสามารถตนเองและยอมรับตนเอง โดยใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมบำบัด (CBT) เป็นหลัก ใช้เทคนิค “The ABC approach” ทฤษฎีเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (REBT) ใช้เทคนิค “The A-B-C-D-E-F therapeutic approach” และทฤษฎีเกสตัลท์ (GT) ใช้เทคนิค 1) จินตนาการ 2) การคิด-รู้สึก และ 3) ตระหนักรู้ เพื่อเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมให้สมเหตุสมผล และมีการทบทวนที่หลากหลาย

2) การเปลี่ยนความคิด ความเชื่อและพัฒนาเจตคติต่อการเรียนรู้ ใช้ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มแบบพฤติกรรมบำบัด (CBT) ใช้เทคนิค “The ABC approach” พร้อมทั้งบูรณาการเทคนิคของ CBT และ เทคนิค REBT

(The A-B-C-D-E-F therapeutic approach) โดยฝึกปฏิบัติการเรียนรู้เกี่ยวกับการเผชิญความจริง (RT) ใช้เทคนิค “The WDEP system”

3) การปรับเปลี่ยนความคิดเพื่อเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ใช้ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ (GT) ใช้เทคนิคจินตนาการ การคิด-รู้สึก และตระหนักรู้ พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้การเปลี่ยนความคิด(CBT)ที่ส่งผลต่อการกล้าแสดงออกของนักเรียน เทคนิค The ABC approach และ การเรียนรู้เกี่ยวกับการเผชิญความจริง (RT) ใช้เทคนิค The WDEP system

4) การฝึกการควบคุมตนเอง ใช้ทฤษฎีเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (REBT) เทคนิค “The A-B-C-D-E-F therapeutic approach” บูรณาการทฤษฎี CBT และเทคนิค BT (เทคนิคตัวแบบ และเทคนิคการชักจูงพฤติกรรม) และการประยุกต์ใช้แนวคิดเผชิญความจริง (RT) เทคนิค “The WDEP system”

5) มองการณ์ไกล รู้จักการคาดการณ์อนาคต ใช้บูรณาการทฤษฎี CBT และเทคนิคเกสตัลท์บูรณาการทฤษฎี CBT และเทคนิค WDEP (เทคนิค The ABC approach และเทคนิค The WDEP system) และใช้บูรณาการทฤษฎีองค์รวมของ 5 ทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาการคิดคาดการณ์สู่อนาคต

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนด้วยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคโดยผลวิจัย ดังนี้

3.1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคมีลักษณะมุ่งอนาคตระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การรับรู้ความสามารถในตนเอง ประกอบด้วย ความเชื่อความสามารถของตนเอง ความสามารถฝึกได้ และความถนัดของตนเอง 2) เจตคติต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความคิดต่อการเรียนรู้ ความรู้สึกต่อการเรียนรู้ และความพร้อมจะเรียนรู้ 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย แรงบันดาลใจ ความสำเร็จในการเรียน และความพยายามสู่ความสำเร็จ 4) การควบคุมตนเอง ประกอบด้วยเหตุผลในการควบคุมตนเอง เรียนรู้ตัวแบบที่มีความอดทนต่อการเรียน และการพัฒนาการควบคุมตนเอง และ 5) องค์ประกอบการคาดการณ์อนาคต ประกอบด้วย คิดถึงอนาคต คาดหวังการเรียนเพื่ออนาคตและวางแผนปฏิบัติสู่อนาคต โดยองค์ประกอบย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.99 และค่าความเที่ยงรายข้ออยู่ในช่วง 0.23 ถึง 0.98 แสดงว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 15 องค์ประกอบเหมาะสมที่จะเป็นตัวชี้วัดลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในช่วง 0.75 ถึง 0.97 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ค่าความแปรปรวนที่สกัดได้มีค่าอยู่ในช่วง 0.30 – 0.75 และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในช่วง 0.55-0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์ห้บ่งบอกว่าการรับรู้ความสามารถตนเอง เจตคติต่อการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การควบคุมตนเอง และการคาดการณ์อนาคต เหมาะสมที่จะเป็นองค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต และที่

พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด และการคาดการณ์อนาคตมีน้ำหนักองค์ประกอบรองลงมา อาจเป็นเพราะองค์ประกอบทั้ง 2 เป็นแรงผลักดันพฤติกรรมมุ่งอนาคตมากกว่าองค์ประกอบอื่น สอดคล้องกับโมเดลปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคตของกรภัทร วรเชษฐ (2548) และซาราห์ (Sarah, 2011) ที่พบผลเช่นเดียวกัน

2. การสร้างโปรแกรมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตพบว่า โปรแกรมปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค สามารถใช้พัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติทุกสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าโปรแกรมการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ต้องการจะพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งพิจารณาได้จากผลการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนในกลุ่มทดลอง โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม และระยะก่อนการทดลองกับระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ถึง 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการปรึกษากลุ่ม

แบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้ 3.1) พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 และพบว่าแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 15 องค์ประกอบย่อย ที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ 3.2) พบว่านักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคมีลักษณะมุ่งอนาคต ระยะหลังการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 2 แสดงว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองแล้ววัดลักษณะมุ่งอนาคตทันทีได้ผลว่าคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มที่โรงเรียนจัดให้ตามปกติ 3.3) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคมีลักษณะมุ่งอนาคตระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 3 แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีเพื่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ระยะติดตามผล เมื่อวัดหลังการทดลองแล้ว 5 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เคยทดลองทั้ง 12 คน ทำแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต ระยะติดตามผลได้คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการปรึกษากลุ่มจากโรงเรียนจัดให้ตามปกติ 3.4) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 4 แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตระยะหลังการทดลองวัดผลทันทีได้ผลสูงกว่าคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตระยะก่อนการทดลอง 3.5) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค มีลักษณะมุ่งอนาคตระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 5 แสดงว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตระยะติดตามผล มีคะแนนเฉลี่ยของลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ให้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับทฤษฎีการให้การปรึกษาเบื้องต้น และเพื่อใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการให้การปรึกษาแก่ครูแนะแนว และครูประจำชั้น เพื่อนำเทคนิคใหม่ ๆ มาจัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา

1.2 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตด้วยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค ควรพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคตให้ครอบคลุมทุกตัวแปรองค์ประกอบ ซึ่งสามารถเลือกไปศึกษาเป็นรายองค์ประกอบได้ เพราะทุก องค์ประกอบผู้วิจัยได้หาค่าประสิทธิภาพไว้เรียบร้อยแล้ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากโปรแกรมมีประสิทธิภาพสูง เพราะสามารถพัฒนานักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่า เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 25 มีลักษณะมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้นมาก จึงสามารถนำไปประยุกต์เพื่อการพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคตของผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยระยะยาวในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ หรือกรณีศึกษาเพื่อศึกษาผลของการ ให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนา ลักษณะมุ่งอนาคต ในเชิงลึกระยะยาว

2.3 ควรมีการนำโปรแกรมการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคเพื่อพัฒนา ลักษณะ มุ่งอนาคต ไปใช้กับนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หรือภูมิภาคอื่น ๆ ที่นักเรียนมีความหลากหลายทาง วัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรภัทร วรเชษฐ์. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา สุวรรณพัต. (2541). จิตวิทยาและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นันทิยา จีระทรัพย์. (2554). บทความสุขภาพจิต ใสใจวัยใสอิทธิพลของสื่อต่อวัยรุ่น. โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์. วันที่ค้นข้อมูล 7 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.jvkk.go.th/jvkkfirst/story/health/46.htm>
- บุหงา ชัยสุวรรณ และ พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2558). พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-19 ปี. วารสารการสื่อสารและการจัดการนิต้า, 1(1).
- พนม เกตุมาน. (2556). พัฒนาการวัยรุ่น Adolescent Development. วันที่ค้นข้อมูล 7 ธันวาคม 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.psychin.co.th/new_page_56.htm
- พรทิพย์ เจนจریانนท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรรณพิมล วิปลากร. (2559). รายงานพิเศษเรื่องโซเชียลมีเดียสื่อไร้สายมหันตภัยวัยรุ่น โดย วิรวินท์ ศรีโหมด. วันที่ค้นข้อมูล 10 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/report/430928>

- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N. J.; Prentice-Hall.
- Cummings, S. (2011). *Is it actually possible to measure knowledge sharing*. *Knowledge Management for Development*, 6(3), 238-247.
- DeFeur, M. L. (2010). *Mass communication theories: Explaining origins, processes, and effects*. Allyn & Bacon.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New York: Pearson.
- Mischel, W. (1974). Process in delay of gratification: In Berkwitch (Ced) *Advance in Experimental Social Psychology*, 7, 249-293. New York: Academic press.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. New York: W.W. Norton
- Schermelleh-Engel, Moosbrugger & Muller. (2003). *Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures*. *Methods of Psychological Research Online* 2003. 8: 23-74.